

סוטה ב

עניין: המלמד בתו תורה

תורה תמימה דברים יא, יט

אמור מעתה, דאחרי שנשים דעתן קלות, היינו שהמושכלות הראשונות שלהן אינן ביסוד נכון ונאמן לכן אפשר להן ע"פ כח הבינה היתירה שלהן, היינו כח החריצות ושכל הדק, להרחיב דעות נפסדות וכוזבות, וממילא לעולם לא יכוונו דעתן, ומעתה יתבארו בטוב דברי רש"י ורמב"ם.

ורק לענין זה הוי מעלת הבינה מעלה להן, שכח בינתן מתפתח קודם בזמן לבינת הגברים, ולכן לענין תענית ולענין נדרים שצריך להפליא לשם מי נודרין ומקדשין קיי"ל שבת י"ב שנה ויום אחד דינה כזכר בן י"ג שנה כמבואר לפנינו בפ' בראשית בפסוק ויבן ה' את הצלע ובר"פ מטות בפסוק ואשה כי תדר נדר יעו"ש בטעם וסברא.

אך אמנם גם ע"פ מעלה זו יתבאר הענין מה שדעתן קלות דכמו בכל הגידולים ופירות וצמחים שכל מה שיתבשלו במוקדם הזמן הם קלים ונוחים להתקלקל מהר מאשר אלה שיתבשלו באחור הזמן, ולכן עלולה האשה שבכרה בינתה קודם שתהא דעתה קלה, ואין להאריך עוד.

אם רוצה ללמדה רשאי, אך באמת קי"ל דאסור ללמד את הבנות תורה, ואמרו בטעם הדבר (סוטה כ"א ב') דכתיב (משלי ח') אני חכמה שכנתי ערמה, כיון שנכנסה חכמה באדם נכנסה עמו ערמומית, ופירש"י שמתוכה היא מבינה ערמומית ועושה דבריה בהצנע, עכ"ל. והרמב"ם בפ"א הי"ג מת"ת כתב הלשון מפני שמוציאות דברי תורה לדברי הבאי, עכ"ל. ויסוד כל הדברים האלה הוא עפ"י יסוד טבעי אחד שבתכונת הנשים דדעתן קלות, וכמ"ש בסוף מנחות ק"י א' שהבנות אין דעתן מתיישבת עליהן, ולכן אין ביכולתן להעמיק חקר בדעת תקיפה ולבא עד עומק כוונת התורה, ואפשר שתעבור בדעתה על דעת התורה וממילא גם תעשה מרחה.

ולהבין ביותר דברי רש"י ורמב"ם שהבאנו, נבאר מה שכתבנו במקום אחר לכוין ולהשוות המאמר נשים דעתן קלות עם המאמר בנדה מ"ה ב' בינה יתירה נתן הקב"ה באשה יותר מבאיש, אשר לכאורה סותרים המאמרים זל"ז, כי האחד מורה על קלות כשרוז דעתה והשני על יתרוז כשרונה.

אך באמת הבאור פשוט, כי כשרונות דעת ובינה שונים הן, הדעת יונח על המושכלות הראשונות שתופס מוח כל איש תיכף לשמיעה, והבינה היא הרעיון הבא לאחר התפיסה העיונית בישוב עמוק ובזמן מרובה, ובכח רעיון כזה להבין דבר מתוך דבר ולהמציא חריצות ושכל דק, ולכן אע"פ שהנשים יש להן כח בינה יתירה אבל דעתן בתפיסת דבר במושכל ראשון קלה היא בלא יסוד נאמן ולזה הסכימו בעלי הגיון.

וכתבו עוד חוקרי הנפש, דמי שיש לו לב חרוץ ושכל חד ההוא צריך יותר להזהר שלא להתרחק מנקודת האמת, יען כי אחרי שכח הבינה היינו כח החריצות גדול ממדת השכל הפשוט אפשר לו להעמיק חקר ולבנות בנינים על יסוד רעוע וחלוש, וזה מורגש בחוש, וזו היא כונת המאמר באבות אם אין דעת אין בינה, כלומר אם אין דעת חזקה אז גם הבינה שבו אינה נאמנית ויסודית, וכמבואר.

רבי צדוק הכהן דובר צדק נר מצוות מצות עשה א'

ונסתכל ברשעים וגנזו, כי אין לגלותו לרשעים, כנזכר לעיל שמי שאין לבו נקי כל כך, כאשר ישיג החכמה שנובע מן הלב יהיו נובע מלבו דברי דופי כדופי לבו, לפי שצריך שיהיה הלב דבוק כתאומים הנ"ל, שנובע רק מה שהוא רצון ה' יתברך. ועל זה אמרו (סוטה כ, א) המלמד בתו תורה כמלמדה תפלות, כי אשה יש לה בינה יתירה כמו שאמרו בנדה (מה, ב) וכמו שנתבאר לעיל (עמוד 67), ויהי החכמה אצלה נובע מן הלב, וינבעו ח"ו דברי תפלות. וגנזו

ליקוטי הלכות לח"ח

דכל זה דוקא כמתים שלפנינו שכל אחד היה דר במקום אכותיו וקבלת האבות היה חוק מאוד אלל כל אחד ואחד להחנה כדרך שדרו אכותיו ומתאמר הכתוב שאל אחיך ויגדך כזה היינו יכולים לומר שלא תלמוד חורה ותסמוך בהנהגה על אכותיה הישרים אבל כעת כש"ה שקבלת האבות נמרוסף מאוד מאוד וגם מאז שאינו דר במקום אכותיו כלל וכפרט אותן שמרניטין עממן ללמוד כתב ולשון העמים כולאי מזהו רכה ללמדס הומש וגם נכילוס וכחוכיס ומוסרי חזיל כגון מסכת אבות וספר מנורת המאור וכדומה כדי שיחלמת אללס ענין אמונתנו הקדושה דלליה עלול שיסורו לגמרי מדרך ל' ויעברו על כל יסודי הדת ח"ו:

